ג תּוֹסְפוֹת בְּסֻכָּה כ״ר (ע״ב ד״ה ולא) וּבְיוֹמָא ע״ט (ע״א ד״ה ולא). ד הָרא״ש בְּפֶרֶק ז׳ דִּבְרָכוֹת (סי׳ כד). ה שָׁם י״ד (ע״א). ו מִמַּשְׁמָעוּת הָרִי״ף (תענית ד׳) וְהָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה״ב). ז תּוֹסְפוֹת (יד. ד״ה טרעמס) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.

(הרבינו יונה פרק כיצד מברכין (מ. ד״ה מי) ובית יוסף (ד״ה ומ״ש וכתב ומיהושלמי) בשם רשב״א (לט. ד״ה ספופ)). **ג וְיֵשׁ מְסִתַּפְּקִים עוֹד בְּבָרְכָה אַחֲרוֹנָה** (י) **שֶׁל יַיִן אִם מְבָרְכִין אוֹתָהּ** (יא) **עַל פֵּרוֹת, ד לָכֵן טוֹב לְזָהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת** (יב) (אֶלָּא) **פֵּחוֹת מִכַּזַּיִת, אוֹ** (ה) **רְבִיעִית: ב** (יג) **הַטּוֹעֵם** (ו) **הַתַּבְשִׁיל, ה אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ** (ז) (יד) * **עַד רְבִיעִית** (טו) **ו וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בּוֹלְעוֹ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים ז שֶׁאִם הוּא בּוֹלְעוֹ** (טז) **טָעוּן** (ח) **בְּרָכָה, וְלֹא פָּטְרוּ אֶת הַטּוֹעֵם אֶלָּא** (יז) **כְּשֶׁחוֹזֵר** (ט) [ט] **וּפוֹלֵט,** (יח) **וְאָז אֲפִלּוּ עַל הָרִבְּה אֵינוֹ צָרִיךְ בְּרָכָה. הַגָּה:** (יט) **וְסֵפֶק בְּרָכוֹת** (י) **לְהָקֵל:**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו), וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים יוֹרֶה דֵּעָה סוֹף שַׁעַר הַתַּעֲרוּבוֹת (חלק השלישי פרק ה), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם עַל הַחוּת יָאִיר סִימָן ק״ס: **ב** (ט) **וּפוֹלֵט.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּמוֹר וּקְצִיעָה דְּדָבָר פָּשׁוּט הוּא שֶׁאֵין לְבָרֵךְ בְּעִשּׂוּן הַשַּׁאבָּ״ק, וְכָתַב מְחַזִּיק בְּרָכָה שָׁם (סק״ח) כַּמָּה (מינים) [דְּבָרִים] בְּעִנְיָן זֶה. כִּי יֵשׁ מִתִּירִין לְהַדְלִיק הַפִּיפֶּ״א מִנֵּר שֶׁל חֵלֶב, וּפְרִי חָדָשׁ (ירד קח ס״ק כג) מַתִּיר לְהַדְלִיק מֵראשׁ הַשַּׁלְהֶבֶת, וּבְלֶקֶט הַקֶּמַח (רישׁ הלכות תשעה באב) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַב מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי דָּוִד גְּרְשׁוֹן שֶׁפִּפֵּר לוֹ שֶׁרְאָה בַּחֲלוֹם שֶׁהָיוּ מְנַדִּים אוֹתוֹ בַּשָּׁמַיִם עַל הַדְלָקַת הַפִּיפֶּ״א מִנֵּר שֶׁל חֵלֶב. וְעַיֵּן בְּמִשְׁאַת מֹשֶׁה חֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ד׳ שֶׁכָּתַב שֶׁאִם אָחַז נִזְהָר, אִסּוּר לְמִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר לְהַדְלִיק מִנֵּר שֶׁל חֵלֶב וְלַתֵּת לַחֲבֵרוֹ הַנִּזְהָר עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ט בְּשֵׁ״ך שָׁם (סק״כ). וְעַיֵּן שָׁם [בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה] (סק״ט יד) שֶׁאַף הַנִּזְהָר בְּיוֹם טוֹב, [הֵיינוּ בְּיוֹם טוֹב] רִאשׁוֹן אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי נוֹהֲגִין הֶתֵּר, וְכֵן הָיָה נוֹהֵג הַשָּׁפוֹעֶרֶת וּמַדְלִיקִין אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲבִין אֶת הֶעָשָׁן לְתוֹךְ פִּיהֶם וְחוֹזְרִין וּפוֹלְטִין אוֹתוֹ, צָרִיךְ עַיֵּין אִי דְּמֵי לְטוֹעֵם וּפוֹלֵט שַׁאֵין צָרִיךְ בְּרָכָה, אוֹ דִּלְמָא דּוֹמֶה לְרֵיחַ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ, קַל וָחֹמֶר כֵּיוָן שֶׁגַּם הָרִיחַ נֶהֱנֶה מִמַּגּוּ מִמַּגּוּ שֶׁהַרְבֵּה שְׁבָעִים מִמַּגּוּ כְּמוֹ שֶׁאֹכֶל וְשָׁתָה, עַיֵּן סִימָן רי״ז סָעִיף י״ג. מָגֵן אַבְרָהָם (שם). וְעַיֵּן שׁוּ״ת הֵילְכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א) סִימָן (ק״ח) [ק״א] דְּצַל טוּבָּא״ק שֶׁשּׁוֹאֲפִין בְּחִטָּם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הָרֵיחַ: (י) **לְהָקֵל.** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) כָּתַב דְּאֵין כָּאן סָפֵק דְּאִם בּוֹלֵעַ מִבָּרֵךְ אֲפִלּוּ מִצַּד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן עַטֶּרֶת זְקֵנִים:

בְּאֵר הַיטֵב

בְּרִיָּה דְּהָרֵי אָכַל מַה שֶּׁרָאוּי לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. וַאֲפִלּוּ אָכַל הַתַּעֲרוּבוֹת לֹא מִקְרֵי בְּרִיָּה בְּדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְאָכְלוֹ כְּגוֹן זֵיתִ, אֲבָל בַּעֲנָבִים וְרִמּוֹנִים דַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל הַתַּעֲרוּבוֹת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (ה) **רְבִיעִית.** לְעִיל סִימָן ק״צ (סק״ג) כָּתְבְנוּ בְּמִלֹּא לָגְמָיו סַגִּי בִּכּוֹס גָּדוֹל, אוֹ אֲפִלּוּ פְּחוֹת מִזֶּה אִם שְׁתָּה רֹב הַכּוֹס. ט״ז (סק״ג): **ב** (ו) **הַתַּבְשִׁיל.** לְיַדֵּע אִם צָרִיךְ מֶלַח אוֹ תַּבְלִין. רַשׁ״י (יד. ד״ה מהו שיטעום). עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וְעַיֵּן סִימָן תקס״ז (סעיפים א־ב): (ז) **עַד רְבִיעִית.** וַאֲפִלּוּ לִטְעֹם הַרְבֵּה קְדֵרוֹת שָׁרִי. וּמִיהוּ אִם כַּוָּנָתוֹ לֶאֱכֹל מְעַט, אִסּוּר לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה פְּעָמִים דְּהָוֵי לֵיהּ אֲכִילָה מַעֲלַיְיתָא. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְעַיֵּן בְּתִשְׁוּבַת חוֹת יָאִיר סִימָן ק״ס וּבִיבִי אַהֲרֹן (הגה״ט): (ח) **בְּרָכָה.** אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא: (ט) **וּפוֹלֵט.** דְּלֹא מִקְרֵי הֲנָאָה אֶלָּא בְּתוֹךְ מֵעָיו, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְלוֹעֵס וּפוֹלֵט. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט). וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּאוֹתָן שְׁנוֹתְנִין עֵשֶׂב שְׁקוֹרְין טוּבָּא״ק אוֹ טִיטוּ״ן לְתוֹךְ פִּיהֶם וְשׁוֹאֲבִין אֶת הֶעָשָׁן לְתוֹךְ פִּיהֶם וְחוֹזְרִין וּפוֹלְטִין אוֹתוֹ, צָרִיךְ עִיּוּן אִי דְּמֵי לְטוֹעֵם וּפוֹלֵט שַׁאֵין צָרִיךְ בְּרָכָה, אוֹ דִּלְמָא דּוֹמֶה לְרֵיחַ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ, קַל וָחֹמֶר כֵּיוָן שֶׁגַּם הַנּוֹף מִמֶּנּוּ שֶׁהַרְבֵּה שְׁבָעִים מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁאֹכֶל וְשָׁתָה, עַיֵּן שׁוּ״ת הֵילְכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א) סִימָן (ק״ח) [ק״א] דְּצַל טוּבָּא״ק שֶׁשּׁוֹאֲפִין בְּחִטָּם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הָרֵיחַ: (י) **לְהָקֵל.** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) כָּתַב דְּאֵין כָּאן סָפֵק דְּאִם בּוֹלֵעַ מִבָּרֵךְ אֲפִלּוּ מִצַּד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן עַטֶּרֶת זְקֵנִים:

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * עַד רְבִיעִית. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם** (סק״ו) **דַּאֲפִלּוּ לִטְעֹם מֵהַרְבֵּה קְדֵרוֹת שָׁרִי.** וְהִנֵּה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכַוָּנָתוֹ מִכְּלָל דְּהָוֵי רְבִיעִית דְּאִם כֵּן מַאי רְבוּתָא, וְעוֹד מֵהוּ זֶה שֶׁסִּיֵּם אַחַר כָּךְ וּמִיהוּ אִם כַּוָּנָתוֹ לֶאֱכֹל מְעַט וְכוּ׳ דְּהָוֵי לֵיהּ אֲכִילָה מַעֲלַיְיתָא הָכָא מַה דְּהָוֵי מֵהַרְבֵּה קְדֵרוֹת כֵּיוָן דְּבֵין כֻּלָּם לֹא הָיָה אֶלָּא כְּדֵי רְבִיעִית, וְאִי מִשּׁוּם דְּכַוָּנָתוֹ לֶאֱכֹל אִם כֵּן אֲפִלּוּ מִקְּדֵרָה אַחַת נַמִּי יְהֵא אָסוּר. וְעַל כֵּן **נִרְאֶה דְּכַוָּנַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם הוּא דְּמִתְּחִלָּה כְּדֵי רְבִיעִית מִכָּל קְדֵרָה וּקְדֵרָה,** דְּעַל כָּל אַחַת בְּשֵׁם טְעִימָה מִקְּרֵי לִידַע אִם צְרִיכָה מֶלַח וְתַבְלִין. וְלִכְאוֹרָה דְּבָרָיו אֵלּוּ שֶׁכָּתַב הַמְבָאֲרִים בְּסִימָן תקס״ז סָעִיף ב׳, דְּהֵיינוּ לְהַפּוֹסְקִים שָׁם דַּאֲפִלּוּ בְּבַת אַחַת מֵהֶם כְּדֵי רְבִיעִית, יִהְיֶה מֻתָּר מִכָּל קְדֵרָה וּקְדֵרָה כְּדֵי רְבִיעִית בְּבַת אַחַת, וּלְהַפּוֹסְקִים שָׁם דְּדִוְקָא מְעַט מְעַט, יִהְיֶה מֻתָּר מִכָּל קְדֵרָה מְעַט מְעַט עַד כְּדֵי רְבִיעִית. אֲמָנָם רְאִיתִי לְקַמָּן שָׁם בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּשִׁתֵּי הַדֵּעוֹת שָׁם הוּא רַק לְעִנְיַן הַתַּעֲנִית, אֲבָל לְעִנְיַן בְּרָכָה, אִי נִסְבּר דְּסוּגְיָת הַגְּמָרָא (יד.) קַאֵי עֲלָהּ, עַל כָּרְחֵךְ מַה דְּקָאָמְרָה הַגְּמָרָא כְּדֵי רְבִיעִית הַיְינוּ בְּבַת אַחַת. וְהָכָא בְּעִנְיָנוּ הָלַא לְדַעַת רַאשׁוֹנָה דְּהוּא דֵּעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״ב) יְדוּעַ דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּהָכָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרָ״א, וְאִם כֵּן עַל כָּרְחֵךְ סְבִירָא לֵיהּ **דַּאֲפִלּוּ בְּבַת אַחַת שָׁרִי. וְדַע עוֹד דְּמֵה שֶּׁסִּיֵּם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם דְּאִם כַּוָּנָתוֹ לֶאֱכֹל מְעַט אָסוּר לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה פְּעָמִים דְּהָוֵי לֵיהּ אֲכִילָה מַעֲלַיְיתָא,** טוֹב, גַּם כֵּן מְצַדְּדִים הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״א) דְּגַם זֶהוּ בִּכְלַל טְעִימָה, אַחֲרֵי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ לְשָׁם אֲכִילָה: (יד) **עַד רְבִיעִית.** וְעַד (לט) בְּכְלָל. אֲבָל יֶתֶר מֵרְבִיעִית, כֵּיוָן שֶׁהוּא הֲנָאָה יְתֵרָה חָשִׁיב כְּמוֹ שְׁתִיַּת לֶאֱכֹל מְעַט, אָסוּר לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה פְּעָמִים דְּהָוֵי לֵיהּ אֲכִילָה מַעֲלַיְיתָא. וּלְעִנְיַן טְעִימָה אֵיזֶה דָּבָר אֹכֶל לַיְדַע אִם הוּא טוֹב, (לט) מְצַדְּדִים הָאַחֲרוֹנִים דְּשִׁעוּרוֹ הוּא רַק עַד כַּזַּיִת. וְדַע דְּאַף שֶׁכְּשֶׁלְּחָן עָרוּךְ כָּתַב אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, מִמֵּילָא אָסוּר לְבָרֵךְ דְּהָוֵי לֵיהּ בְּרָכָה לְבַטָּלָה [אַחֲרוֹנִים]: (טו) **וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בּוֹלְעוֹ.** (לט) מַתָּר אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מֵרְבִיעִית בְּלִי בְּרָכָה גַּם לְדַעָה זוֹ: (טז) **טָעוּן בְּרָכָה.** אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֲנָאַת מֵעָיו: (יז) **כְּשֶׁחוֹזֵר וּפוֹלֵט.** דְּבָזֶה הִתִּירוּ כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ רַק לְטְעֹמָה בְּעָלְמָא כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ רַק הֲנָאַת הַחִיךְ מֵהַתַּבְשִׁיל שֶׁטָּעַם (לח) אוֹ מֵהָאֹכֶל שֶׁלָּעַס. וְאוֹתָן שְׁנוֹתְנִין עֵשֶׂב שֶׁקּוֹרִין טַאבָּ״ק לְתוֹךְ שְׁפוֹפֶרֶת וּמַדְלִיקִין אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲבִין הֶעָשָׁן בְּפִיהֶם, נִסְתַּפֵּק הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט) בָּזֶה אִי הֲוֵי כְּטוֹעֵם וּפוֹלֵט, (לה) וְהָאַחֲרוֹנִים הֶחְלִיטוּ בְּפִשְׁיטוּת שֶׁאֵין לְבָרֵךְ עַל עִשּׂוּן הַטַּאבָּ״ק הַזֶּה: (יח) **וְאָז אֲפִלּוּ וְכוּ׳.** וְעַל כֵּן הַלּוֹעֵס לְתִינוֹק כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בּוֹלֵעַ, א]אֲפִלּוּ לְהַרְבֵּה אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה: (יט) **וְסֵפֶק בְּרָכוֹת לְהָקֵל:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לח) לְהַרַשְׁבָּ״א דְּנִקְטִינַן כְּוָותֵיהּ נֶגֶד הָרַבֵּנוּ יוֹנָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְהָרא״ש, וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים וּבִיבִי אַפְרַיִם. וְדַע דִּבְמַאמַר מָרְדְּכַי (סק״ה) מִסְתַּפֵּק מְאד בָּזֶה, וּמִכְּל מָקוֹם אַחֲרֵי שֶׁכְּמָה אַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ כְּהַמַּגֵּן אַבְרָהָם קָשֶׁה לְהָקֵל בָּזֶה. וְדַע עוֹד דְּמַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵאוּר הֵיטֵב (סק״ד) וַאֲפִלּוּ אִם אָכַל הַגַּרְעִין, כְּבָר הִשִּׂיגוּ בְּמַאמַר מָרְדְּכַי (שם) דְּאֵין זֶה הַמַּסְקָנָא לְדִינָא: (מ) אַחֲרוֹנִים: (מ) **אַחֲרוֹנִים.** דְּאַף דִּיֵּשׁ לְהִסְתַּפֵּק עוֹד דִּלְמָא כַּזַּיִת הוּא כְּשִׁלִּישׁ בֵּיצָה, אוּלַי לֹא מַחְמִירִינַן כָּלַי הַאי: (מא) **ט״ז** (סי׳ קצ סק״ג). **וְעַיֵּן לְעִיל בְּסִימָן ק״צ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ד, וּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּדָבָרָיו:** (מב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): **ב** (נ) **וְאִם כַּוָּנָתוֹ לְטְעֹמָה וְגַם לְהָנוֹת מִזֶּה יֵשׁ לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** וּבְסִדּוּר בִּרְכַת הַנֶּהֱנִין (פ״ח הי״א) כָּתַב שֶׁאִם חוֹזֵר וּפוֹלֵט אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה, אַע״פ שֶׁנֶּהֱנָה בְּטַעְמוֹ, וְאֲפִילּוּ טָעַם הַרְבֵּה עַד כְּדֵי רְבִיעִית וְלֹא עַד בְּכְלָל.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רִיא

ריא דִּינֵי קְדִימָה בִּבְרִכַּת הַפֵּרוֹת. ובו ו' סְעִיפִים:

א (א) [א]הָיוּ לְפָנָיו מִינֵי פֵּרוֹת הַרְבֵּה, אִם (ב) בְּרָכוֹתֵיהֶם שָׁוּוֹת וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם (ג) מִמִּין שִׁבְעָה, (ד) מַקְדִּים מִין (ו) שִׁבְעָה (ה) אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חָבִיב כְּמוֹ הַמִּין הָאַחֵר, וְאִם אֵין בֵּינֵיהֶם מִמִּין שִׁבְעָה, (ו) מַקְדִּים [ב]הֶחָבִיב. (ז) [ג]וְאִם אֵין בִּרְכוֹתֵיהֶם שָׁוּוֹת, אֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהֶן מִמִּין שִׁבְעָה (ח) כְּגוֹן * צְנוֹן וְזֵיתִים, אֵיזֶה מֵהֶם שֶׁיִּרְצֶה (ט) יַקְדִּים [ד]וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ חָבִיב. (ט) * [ה]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁגַּם בָּזֶה צָרִיךְ לְהַקְדִּים הֶחָבִיב. וְנִקְרָא חָבִיב

א בְּרָכוֹת מ' (ע"ב) מ"א (ע"א) וּכְרַבִּי יְהוּדָה, בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי' א פ"ו) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (כה: ד"ה ולענין) וְהָרַשְׁבָּ"א (מא. ד"ה ולענין) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (לט. ד"ה

חב"כ) וְרַאֲבַ"ד וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. **ב** תּוֹסָפוֹת (שם) וְהָרֹא"ש (פ"ו סי' כה) שָׁם. **ג** שָׁם בַּגְּמָרָא. **ד** הָרִי"ף (כה:) וְרַמַּ"ם (פ"ח הי"ג) שָׁם וְהָרֹא"ש שָׁם. **ה** תּוֹסָפוֹת (מא. ד"ה אבל) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (כה: ד"ה אבל) וְהָרַשְׁבָּ"א (שם) בְּשֵׁם רַב הַאי וּסְמ"ק (מצוה קנא).

בֵּאוּר הַמִּשְׁנָה

א (ו) **שִׁבְעָה.** אֲפִלּוּ הוּא חֵצִי פְּרִי וְהַשֵּׁנִי הוּא שָׁלֵם. וְאִם שְׁנֵיהֶם מִן שִׁבְעָה אוֹ שְׁנֵיהֶם אֵינָן מִן שִׁבְעָה, וְאֶחָד שָׁלֵם וְאֶחָד חָבִיב, שָׁלֵם עָדִיף. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ז) **וְקִדִּים.** קָשֶׁה, הָא כָּתַב הַטּוּר חִטָּה קוֹדֶם לְזַיִת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סְעִיף ד' מְשׁוּם דְּמַקְדֵּם בַּפָּסוּק, וְכָל שֶׁכֵּן כָּאן דְּצוֹנוֹ אֵינוֹ מִמִּין שִׁבְעָה כְּלָל. וְתֵרֶץ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב), אִם שְׁנֵיהֶם מִן שִׁבְעָה אִילֵינוּ בָּתַר הַמַּקְדֵּם בַּפָּסוּק, מַאַחַר שֶׁהַקְּרָא הִקְדִּימוֹ אֲנַן נַמִי נַקְדִּימֵנוּ, אֲבָל לְמַה שֶּׁלֹּא נִכְתַּב כְּלָל בְּקְרָא לֹא שַׁיָּךְ קְדִימָה, עַיֵּן שָׁם:

בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל יוֹם טוֹב, יֵשׁ לוֹ לִפְרֹט בְּפֶה שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה כֵּן מִשּׁוּם מִנְהָג שֶׁל טֶרֶף אִפּוּר, בְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל לְעָתִיד לָבוֹא. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה שָׁם (ס"ק יב) כָּתַב בְּשֵׁם לְקֶט הַקֶּמַח (שם) שֶׁשְּׁאִיפַת הַשַּׁאבָּ"ק דֶּרֶךְ הַנִּחְשָׁרִים מַהֵר בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אַךְ מִי שֶׁנּוֹהֵג אִפּוּר, קַאי בְּאִפּוּרוֹ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הַנֹּאוֹן בַּעַל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם וְרַבֵּנוּ קָשִׁישִׁי וְכֵן אֲנִי נוֹהֵג. וְכָתַב דִּבְמְקוֹמוֹת שֶׁהוּא שָׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ וְרוֹבִים שְׁתוּ, יֵשׁ הַהֵּר, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹת דְּמִיעוּטָא הֵם שׁוֹתִים, אָסוּר, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה עַיֵּן שָׁם, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סִימָן תקי"א (סק"ב) כָּתַב שֶׁהָרָאוּי לוֹ בִּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּשִׁבְתָּ דַּף ל"ט (ע"ב ד"ה אמנם), דְּכָר שֶׁהוּא לִרְפוּאָה בְּצִשּׂוּן טִיטוֹן אַף דְּגַם לְתַעֲנוּג, שָׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ מִיקָרֵי כֵּן, וְהִנֵּה אֲנִי רָגִיל לְשִׁתּוֹת טִיטוֹן בְּיוֹם טוֹב כְּמִנְהָג הָעוֹלָם לִרְפוּאָה וּבִכְרָט בְּיָמִים שָׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ. וְלִקְרַאת הַגֶּשֶׁם צָרִיךְ מְעֻרָב יוֹם טוֹב, גַּם נֵר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת יֵשׁ לְאַסֵּר עַיֵּן שָׁם, וּמִדְּבָרָיו מֻשְׁמָע שֶׁהָיָה נוֹהֵג הֶתֵּר אַף בְּיוֹם רִאשׁוֹן. וְנִרְאֶה דְּמִי שֶׁנּוֹהֵג שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אִפּוּר, בְּדֵי שֶׁלֹּא יָקִפֵּד עָלָיו בְּנָדָר. כְּדֵי שֶׁאִם יִהְיֶה לוֹ צֹרֶךְ לִפְעָמִים לִרְפוּאָה, יִהְיֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַקֵּל. הַיְנוּ בַּאֲפִלּוּ אִם הוּא בּוֹלֵעַ לֹא יְבָרֵךְ כֵּיוָן שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ לַאֲכִילָה וְכַסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה. [א]וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) חוֹלֵק עַל הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָרַמ"א וּסְבִירָא לֵיהּ דִּבְכוֹלֵעַ לְכַלֵּי עָלְמָא חַיָּב לְבָרֵךְ, (ט) אֲבָל כַּמָּה אַחֲרוֹנִים הֶחְלִיטוּ עִם פְּסַק הָרַמ"א דְּהוּא סָפֵק בְּרָכָה, וְלֹא יְבָרֵךְ. וּלְכַתְּחִלָּה טוֹב לְזַהֵר הָרוֹצֶה לִבְלֹעַ, שֶׁיִּתְכַּוֵּן לַהֲנוֹת מִמָּנּוּ בְּתוֹרַת אֲכִילָה וְיָבֵרֵךְ עָלָיו [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל מט ס"ה]:

הַנָּה, מִפְּנֵי שֶׁהַפִּימָן הַזֶּה רַבּוּ פָּרָטָיו עַל כֵּן אֶכְתֹּב לוֹ הַקְּדָמָה קְצָרָה. וְהוּא: תְּנַן [בְּרָכוֹת (מ"א) (מ')], הָיוּ לְפָנָיו הַרְבֵּה מִינִין, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן מִין שִׁבְעָה עָלָיו הוּא מְבָרֵךְ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. וְאֵיתָא בִּגְמָרָא (מא.), אָמַר עוּלָא מַחְלֹקֶת כְּשֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוּוֹת [כְּגוֹן זַיִת וְתַפּוּחַ], דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר מִין שִׁבְעָה עָדִיף וַחֲכָמִים אוֹמְרִים חָבִיב עָדִיף, אֲבָל כְּשֶׁאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוּוֹת כְּגוֹן צְנוֹן וְזַיִת, דִּבְרֵי הַכֹּל מְבָרֵךְ עַל זֶה וְחוֹזֵר וּמְבָרֵךְ עַל זֶה. וְהִנֵּה יֵשׁ דַּעוֹת בַּפּוֹסְקִים, דְּרֹב מַהֲן פָּסְקוּ כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמִין שִׁבְעָה עָדִיף [וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסָעִיף א'], וְיֵשׁ שֶׁפָּסְקוּ כַּחֲכָמִים [וְזֶהוּ דַּעַת הָרַמַּ"ם (פ"ח הי"ג) הַמּוּבָא בְּסָעִיף ב']. וְגַם בְּאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוּוֹת יֵשׁ דַּעוֹת בַּפּוֹסְקִים, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּכַנָּנַת עוּלָא מַה שֶּׁאָמַר דִּבְרֵי הַכֹּל מְבָרֵךְ עַל זֶה וְחוֹזֵר וּמְבָרֵךְ עַל זֶה, הֵינוּ, דְּכֵיוָן שֶׁאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוּוֹת אֶחָד פּוֹטֵר חֲבֵרוֹ, לֹא שַׁיְכִי זֶה לָזֶה כְּלָל וְיוּכַל לְבָרֵךְ תְּחִלָּה עַל צְנוֹן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף שֶׁהַזַּיִת הוּא מִין שִׁבְעָה וְגַם חָבִיב עָלָיו, וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכַנָּנַת עוּלָא דִּלְדִבְרֵי הַכֹּל יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל אֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה תְּחִלָּה, וּמִסְתָּמָא יְבָרֵךְ מִמַּילָּא עַל הֶחָבִיב אֶצְלוֹ. וְאֲלוּ שְׁתֵּי הַדֵּעוֹת נִזְכָּרִים גַּם כֵּן בְּסָעִיף א'. גַּם מִבֹּאר שָׁם בְּסָעִיף א' וּב' מַה נִּקְרָא חָבִיב, אִם הָרָגִיל לִהְיוֹת תָּמִיד חָבִיב אֶצְלוֹ, אוֹ מַה שֶּׁהוּא אֶצְלוֹ עַתָּה חָבִיב וּמִתְאַוֶּה לוֹ. כָּל הַקּוֹדֵם בַּפָּסוּק (דברים ח ח) 'אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה' וְגוֹ' הַמְדַבֵּר שָׁם מִשְׁבָּחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא מַקְדֵּם לְבָרְכָה, אֶפְלוּ הַשֵּׁנִי חָבִיב עָלָיו יוֹתֵר, וּמִכָּל מָקוֹם זַיִת הוּא קוֹדֵם לְגָפֶן, מִשּׁוּם דְּחָזִינַן שֶׁחִלֵּק הַכָּתוּב וְכָתַב 'אֶרֶץ' פַּעַם שֵׁנִי ['אֶרֶץ זַיִת שֶׁמֶן וּדְבָשׁ'], וְנִמְצָא דְּזַיִת הוּא רִאשׁוֹן סְמוּךְ לְ'אֶרֶץ' בְּתֹרָה, וְגָפֶן הוּא רַק שְׁלִישִׁי לְ'אֶרֶץ' קַמָּא. בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ וּבוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה קוֹדְמִין לְשֶׁהַכֹּל. וְיֶתֶר הַפְּרָטִים יְבֹאַר הַכֹּל בְּפָנִים:

א (א) **הָיוּ לְפָנָיו וְכוּ'.** וַדְּוָקָא שֶׁגַּם דַּעְתּוֹ הָיְתָה לֶאֱכֹל מִכֻּלָּם, הָא (ה) אִם אֵין כֻּלָּם לְפָנָיו (ט) אוֹ שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל מִכֻּלָּם, אֵין שַׁיָּךְ בָּזֶה דִּין קְדִימָה: (ב) **בִּרְכוֹתֵיהֶם שָׁוּוֹת וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם וְכוּ'.** כְּגוֹן **צְנוֹן וְתַפּוּחִים:** (ג) **מִמִּין שִׁבְעָה.** יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (שם) 'אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ' ['זֵית שֶׁמֶן' הוּא דָּבָר אֶחָד, זַיִת שֶׁעוֹשֶׂה שֶׁמֶן. וּ'דְבָשׁ' הֵינוּ תְּמָרִים שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן דִּבְשׁ]: (ד) **מַקְדִּים מִין שִׁבְעָה.** וַאֲפִלּוּ (ג) הוּא חֲצִי פְּרִי וְהַשֵּׁאֵר הֵם שְׁלֵמִים. וְאִם שְׁנֵיהֶם (ז) מִמִּין אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים אוֹ שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֵינָם מִין שִׁבְעָה, וַאֲפִלּוּ אִם הַחֲצִי חָבִיב יוֹתֵר, (ה) שָׁלֵם עָדִיף: (ה) **אַף עַל פִּי וְכוּ'.** דְּמַעֲלַת מִין שִׁבְעָה עָדִיף: (ו) **מַקְדִּים הֶחָבִיב.** הֵינוּ שֶׁרָגִיל לִהְיוֹת תָּמִיד חָבִיב עָלָיו, וּכְדִלְקַמָּיהּ: (ז) **וְאִם אֵין וְכוּ'.** דְּכֵיוָן דְּאֵין אֶחָד פּוֹטֵר חֲבֵרוֹ בִּבְרָכָתוֹ, אֵין שַׁיָּךְ כָּאן שׁוּם מַעֲלָה בְּהַקְדָּמָתוֹ, וְאֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה יְבָרֵךְ עָלָיו וְאוֹכֵל קֹדֶם [הָרֹא"ש (פ"ו סי' כה)]: (ח) **כְּגוֹן צְנוֹן וְזַיִת.** דַּוְקָא בָּזֶה דִּבְרַכַּת הַצְּנוֹן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, אֲבָל אִם הָיָה דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, בְּוַדַּאי מְבָרֵךְ עַל הַזַּיִת תְּחִלָּה, וּכְדִלְקַמָּיהּ בְּסָעִיף ג': (ט) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'.** סְבִירָא לְהוּ דְּגַם בָּזֶה שַׁיָּךְ מַעֲלַת הַקְּדִימָה לְבָרֵךְ עַל מִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ט) אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס"ק יג) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יג) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל מט ס"ה):

א (ו) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני ברכות הנהנין סכ"ו) וְחַיֵּי אָדָם (כלל נז ס"ג): (ב) כְּדִלְקַמָּן סְעִיף ה': בְּהַגָּ"ה: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א), מִלְּעֵיל סִימָן קס"ח (ס"א) דִּפְרוּסָה שֶׁל חִטִּין וּשְׂלָמָה שֶׁל שְׁעוֹרִין מִדִּינָא הַפְרוּסָה עָדִיף, וּמִסְתָּמָא מְשׁוּם דְּחִטִּין אַקְדְּמֵיהּ קְרָא, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיָנֵנוּ. וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"א) שֶׁהֵעִיר דִּבְסִימָן קס"ח (שם) אִיתָא דִּירֵא שָׁמַיִם מְבַצֵּעַ עַל שְׁתֵּיהֶן יַחַד, עַיֵּן שָׁם, וּמִסְתָּמָא הוּא הַדִּין לְעִנְיָנֵנוּ. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם סָתַם בָּזֶה וְנִרְאֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן דְּמִן הַדִּין מַעֲלַת מִין שִׁבְעָה עָדִיף מִמַּעֲלַת הַשָּׁלֵם, וְרַק לְעִנְיַן סְעוּדַת פַּת דְּהוּא עִקַּר קְבִיעַת סְעוּדָה אָמְרוּ (ברכות לט.) דִּירֵא שָׁמַיִם יוֹצֵא גַּם מַעֲלַת הַשָּׁלֵם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֵרוֹת דְּאֵינוֹ עִקַּר סְעוּדָה לֹא הֶחְמִירוּ כֵּיוָן דְּמִדִּינָא מַעֲלַת שִׁבְעָה עָדִיף: (ד) **דְּאִם אֵינָם מִמִּין אֶחָד כְּגוֹן חֲצִי תְּאֵנָה וְרִמּוֹן שָׁלֵם, תְּאֵנָה עָדִיף מִשּׁוּם דְּמַקְדֵּם בַּקְּרָא,** וְכַנַּ"ל לְעִנְיַן חִטָּה וּשְׂעוֹרָה: (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). **כָּל זֶה הוּא דַּוְקָא שֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין,** דְּיֵשׁ טָעַד מִפֵּה דְּקַיְימָא לַן בְּסִימָן קס"ח דְּפַת נְקִיָּה פְּרוּסָה וּפַת קִבֵּר שָׁלֵם שָׁלֵם עָדִיף, **אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין בִּרְכוֹתֵיהֶן שָׁוִין עָדִיף**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְסִדּוּר בִּרְכַת הַנֶּהֱנִין (פ"ח הי"א) סָתַם כְּדַעַת ב' בְּשו"ע שֶׁרַק כְּשִׁפּוּלְט אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוֹז וְהָדָר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah